

Педагогічні умови формування інформаційної культури студентів вищих педагогічних навчальних закладів

А. С. ТКАЧОВ

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

В останні десятиріччя інформація перетворилась в один із найважливіших ресурсів суспільства, внаслідок чого формування інформаційної культури особистості стає важливим завданням кожного освітнього закладу. Особливо актуальним це завдання постає перед вищими педагогічними навчальними закладами, випускники яких не тільки повинні відрізнитися високим рівнем сформованості означеної культури, але й бути спроможними до формування інформаційної культури у своїх вихованців. Однак результати проведеного дослідження засвідчили, що загальний рівень цієї культури у студентів педагогічних ВНЗ не відповідає сучасним вимогам, що підтверджує актуальність обраної проблеми дослідження.

Відзначимо, що в науковій й довідковій літературі інформація трактується як: 1) відомості, дані, знання; 2) фундаментальне виявлення динамічних властивостей світу, його структурно-смыслового й якісного-кількісного різноманіття; 3) повідомлення, що передаються між людьми в усній, письмовій чи іншій матеріальній формі; 4) особлива форма енергії; 5) передавання від одного організму іншому ознак і ступінь їх різноманіття; 6) повідомлення (сигнали), якими обмінюються між собою живі чи неживі системи; 7) зміст процесу відображення дійсності, певні відомості, сукупність якихось даних; 8) нові відомості про навколишній світ, одержані під час взаємодії з ним. На цій підставі інформаційну культуру особистості можна визначити як інтегральний показник рівня її досконалості в інформаційній сфері діяльності (М. Жалдак).

Як з'ясовано, одним із основних компонентів цієї культури є знання людини про інформаційне суспільство та закони його функціонування, про роль інформаційних ресурсів і способи роботи з ними тощо. Наступним важливим компонентом у структурі інформаційної культури є інформаційні вміння. Так, на думку О. Савченко, серед цих умінь провідне місце займають такі: 1) швидко актуалізувати та відтворювати потрібну інформацію з різних джерел; 2) використовувати прийоми розуміння тексту (структурування, ставлення пізнавальних запитань, «діалог» з

автором тощо); 3) працювати самостійно з книгою; 4) знати та вдаватися до прийомів смислового групування матеріалу; 5) вміти упорядковувати та відтворювати інформацію (план, алгоритм, таблиця, схема, класифікація, стислий переказ тощо); 6) зосереджено слухати та водночас логічно опрацьовувати матеріал; 7) виділяти смислові елементи висловлювань; 8) формулювати запитання; 9) здійснювати опис, пояснення, відтворення інформації з різних джерел; 11) ущільнювати й розгортати інформацію залежно від мети діяльності; 12) вести діалог та брати участь у дискусіях тощо.

Як свідчать результати проведеного дослідження, забезпеченню формування інформаційної культури майбутніх учителів сприяє дотримання таких педагогічних умов:

1) стимулювання розвитку у студентів мотивації щодо оволодіння цією культурою, розуміння її ролі в життєдіяльності окремої людини та суспільства в цілому;

2) озброєння майбутніх учителів знаннями про суть інформації та способи роботи з нею, про сучасні інформаційні технології та можливості їх використання в педагогічній діяльності тощо;

3) залучення студентів до різних видів інформаційної діяльності з метою формування та подальшого розвитку їхніх умінь, необхідних для пошуку, відбору необхідної інформації, а також для здійснення її подальшого аналізу, систематизації, узагальнення та інтерпретації.